

Koostööst Kaitseministeeriumi valitsemisalaga auditi „Riigi 2024. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsus ja tehingute seaduslikkus“ raames

Austatud kantsler

Märgukirja koostamise ajendiks on torked, mis on tekkinud Kaitseministeeriumi valitsemisala 2024. aasta majandustehingute auditeerimisel.

Riigikontrollis on käimas audit riigi 2024. aasta raamatupidamise aastaaruande õigsuse ja tehingute seaduslikkuse kohta. Selle käigus oli kavas Kaitseministeeriumi valitsemisalas kontrollida perioodil 2024. aasta jaanuarist septembrini majandamiskulude ja põhivara tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning osaleda Kaitseväge varade inventuurides. Plaanitud audititoimingud jäid tegemata allpool toodud põhjustel.

1. Riigikontrolli audiitoritel ei olnud võimalik planeeritud ajal ja mahus kontrollida valitsemisala majandamiskulusid ja põhivara tehinguid, sest Riigi Kaitseinvesteeringute Keskus ei esitanud tehinguid tõendavaid algdokumente.

Riigikontrolli audiitorid valisid kontrollimiseks 42 tehingut, mis olid tehtud Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuses ja/või Kaitseväes. Audititoimingute eesmärk oli kontrollida tehingute vastavust riigieelarve seadustele ja raamatupidamises kajastamise õigsust ning sisekontrollisüsteemi toimimist. Tehingute kontrollimiseks soovisid audiitorid esmalt tutvuda neid tehinguid tõendavate dokumentidega, milleks on peamiselt raam- ja hankelepingud, lepingulisad, ostutellimused ja ostuarved, arvete DAXi kinnitusring, kauba üleandmise-vastuvõtmise aktid, vara arvele võtmise aktid. Tegemist on dokumentidega, mis õigusaktide ja valitsemisala sisekordade järgi kuuluvad süsteemselt registreerimisele ja säilitamisele.

Algdokumentide päringud saatsid audiitorid novembri alguses. Kuna dokumentide esitamine viibis ning kokkulepitud tähtaegadest ei peetud kinni, suhtlesid audiitorid aktiivselt kontaktisikutega, et saaks auditiga jätkata. Paraku kokkulepped ei pidanud ja Riigikontrolli ajaressurss on piiratud. Vaheauditi toimingud lõpetati 31.12.2024, auditeerimata jäi 26 tehingut.

Käesoleva auditi teine pool ehk lõppaudit algab jaanuaris 2025 ning selle raames valivad audiitorid kontrollimiseks välja järgmised tehingud.

Aastasiseselt kontrollimata jäänud tehingute kohta ootab Riigikontroll tõendusmaterjali kuni **20.01.2025**. Lõppauditi päringud tehakse etappide kaupa, igale etapile seatakse oma vahetähtajad. Lõppauditis kontrollitavate tehingute tõendusmaterjali ootab Riigikontroll vastavates päringutes antud **vahetähtaegadel**. Selleks, et audit valmiks riigieelarve seaduses määratud tähtajaks, lõpeb 2024. aasta tehingute auditeerimiseks andmete kogumine **31.03.2025** ning auditi hinnangud kujunevad selleks ajaks esitatud info põhjal.

2. Riigikontrolli audiitorid ei saanud osaleda Kaitseväe varade inventuurides, kuna Kaitseväest ei antud audiitoritele õigel ajal infot inventuuride toimumise kohta.

Kaitseväe varade inventeerimise töökorralduse kohaselt inventeeriti Kaitseväe varasid 31.10.2024. aasta seisuga, varade füüsiline lugemine pidi toimuma 2024. aasta novembrist kuni detsembrini. Osa varasid inventeeriti ka hajutatult ehk aastasiseselt. Riigikontrolli audiitorid said 31.10.2024 ministeeriumi kontaktilt Kaitseväe inventuuride toimumise info, mille põhjal teavitasid audiitorid 5. novembril Kaitseväe inventuuridega seotud kontaktisikut ladudest, mille inventuurides soovitakse vaatlejana osaleda. Kaitseväest selgitati, et enamikus audiitoreid huvitanud ladudes oli inventuuriga juba alustatud, mistõttu soovitati audiitoritel võtta täpsema info saamiseks ühendust lugemiskomisjoni esimeestega. Lugemiskomisjoni esimehed ei vastanud Riigikontrolli päringutele õigeaegselt, mistõttu inventuurid lõpetati nii, et audiitorid ei saanud seal osaleda.

Kuna Riigikontrolli audiitorid ei saanud 2024. aasta inventuurides osaleda, valime välja varaobjektid, mille olemasolus soovime veenduda inventuuriväliselt. Varade ülevaatamine on plaanis teha 2025. aasta alguses.

Ettevaatavalt järgmise aasta auditi tarbeks, palume Teid esitada Riigikontrollile inventuuride (sealhulgas aastasiseste inventuuride) ajagraafikud kohe, kui need on 2025. aasta alguses valminud. Nimekirja laekumise järel anname teada, milliste ladude inventuurides vaatlejana osalemist peame oluliseks. Vajaduse korral osaleme aastasisestes inventuurides, kui need peaks toimuma.

Oleme jaanuari alguses saanud riigikaitse planeerimise osakonna juhataja asetäitjaga kokkuleppe, et Riigikontrolli audiitoritele tehakse Kaitseministeeriumi ruumides olevates arvutites juurdepääs infosüsteemile DAX. Meile on kinnitatud, et juurdepääs arvuti töökohtadele on tööpäevadel audiitoritele sobivatel aegadel. Juhime tähelepanu, et lisaks juurdepääsule on vajalik, et audiitoritele edastataks Riigikontrolli arvutitesse infosüsteemist DAX nende poolt välja võetud auditi tõendusmaterjal. Eeldame, et dokumentide esitamine toimub esimesel võimalusel pärast kontaktisiku teavitamist, aga mitte hiljem kui järgmisel tööpäeval.

Kokkuvõtteks, auditi lõplikud hinnangud kujunevad aastasiseste ja auditi lõputoimingute koosmõjul. Dokumentide esitamata jätmisel ei saa Riigikontroll Kaitseministeeriumi valitsemisala 2024. aasta tehinguid auditeerida. Tehingute auditeerimata jäämine toob kaasa selle, et Riigikogule minevas auditiaruandes teeme märkused Kaitseministeeriumi dokumentatsiooni puudumise, eelarve raha seadusliku kasutamise ja tehingute kajastamise kohta.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Ines Metsalu-Nurminen
peakontrolör

Gerli Eisberg
Gerli.Eisberg@riigikontroll.ee